

כמה אצבעות על הנצרה?

הכרעות קשות:

אשר נאמ"ו - כוחות גרעיניים, "אשולבים" - עתיד הכספים באורח התיכון

אירצונן של רוב מדינות נאט"ו ליטול חלק בצי זה — ומכאן הסיכוי שבפעם יהיו משתתפיו האמריקאים והגרמנים בלבד (ושמא גם הבריטים?).

ההשערה הגוברת כי "כוח רביצדדי" זה — אם וכאשר יקום — יומצא למעשה, ואפשר גם להלכה, מחוץ למסגרתה של נאט"ו ככרית צבאית מאורגנת...

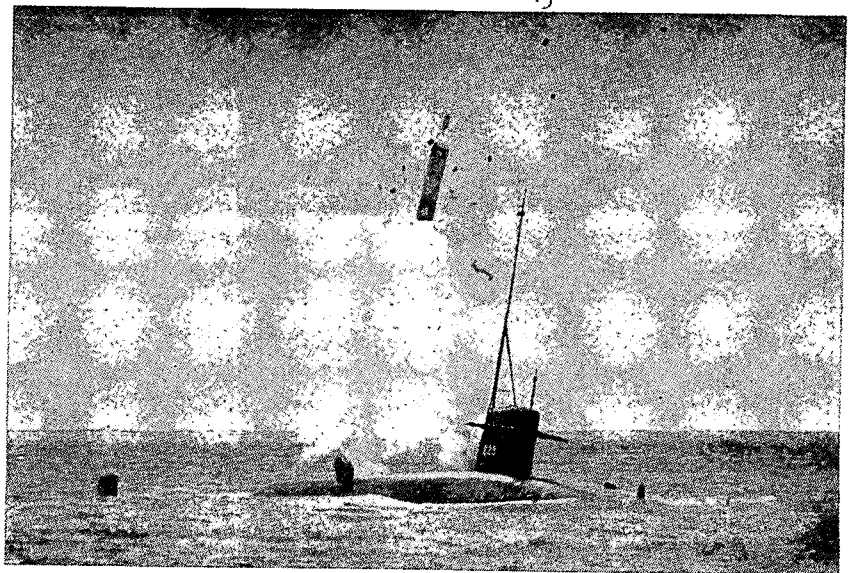
ב"משואה" צבאית-מדינית זו — "משואה עם נעלמים רבים" — בפתרונה ובאופן פתרונה תלויה הרבה מידתי-יציבותה של אירופה, ואף של העולם כולו, במשך השנים הקרובות; עד אשר יתכן כי יהיה ערך סגולי להחלטותיה של בריטניה בנידון: לא מפאת כוחה הצבאי, שודאי אינו מכריע כאן, כי אם דוק בגלל המצב של "תיקו" אשר לכאורה נתהווה בנאט"ו; מצב, אשר בו יזמות חדשות, מצד אשר ניתן אולי להגדירו עדיין כ"צד שלישי" במחלוקת הנטושה, אפשר ועשויות להזיז את העגלה מן הנקודה המתה.

על כן יובא הפעם ב"מערכות" צירוף של ניתוחים והעריכות-מצב, שעיקרו שאוב ממקורות בריטיים (מנקודת מבטם של "מומחי הניתוח האסטרטגי", של תומכי ממשלת-ה"לייבור", המנסה כוחה במציאת פתרונות חד-שיים — ואף מנקודת מבטם של יריי ביה השמרנים). וענין מיוחד לקורא הישראלי במקורות אלה: — כי בגלל ענינה של בריטניה באגן האוקיינוס ההודי, מוצגות כאן גם שאלות מדיניות-צבאיות אקטואליות הנוגעות אליו — ובכלל זה שאלות עתידם (או קצם) של הכספים, וההשפעות הבריות טיות בדרום-ערב וביס-סוף. שהרי זו דרכם של ענינים שברומו של "הערך" להם הגדול: — עשויים הם למצוא לעצמם ביטוי גם בתחומי-אינטרסים הנוגעים לנו עד מאוד.

במרכז מדיניות-החימוש הבינלאומית, וביחוד זו של ה"מערב", עומדת בימים אלה תכנית שלכאורה הנה צבאית-ארגונית מובהקת, והעוסקת בטילים, באניות ובחרכב הצותים; אך מתנגדיה — ומרבית מחייביה, רואים בה תכנית מדינית (או "מדינית-פסיכולוגית") מעיקרה. זוהי הצעה להקים "כוח רביצדדי" (דהיינו — שביסודו צותים מעורבים, רב-לאומיים) של נאט"ו, המושתת על טילי "פולאריס" אמריקאיים שיוצבו באוניות-שטח (להבדיל מן הצוללות שבצי-ארה"ב — ואלו הצפויות בצי בריטניה וצרפת). בויכוח הנוקב שבתוך נאט"ו, אשר צידו הוא ה"דקרב" הדיפלומטי-חימושי שבין צרפת של דה-גול לארה"ב של קנדי וג'נסון, בויכוח זה מסתמנים ארבעה צירים: בקורת על טעמו הצבאי של ציי-שטח כזה להרעשות-אסטרטגיות.

ספק הישותפיו משתתפיו בהכרעות הפעלה-גרעינית השמורות כיום לארה"ב (ופחד שמא תזכה דוקא גרמניה ותר-עליהמידה בשיתוף כזה).

טיל פולאריס בשיגורו

..מיהו מי" בזרמיה של נאט"ו

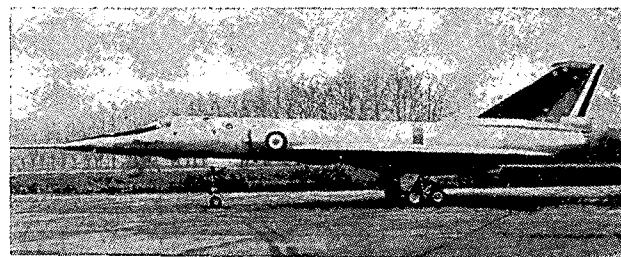
עיקר תוצאות מועצת מיניסטרי-נאט"ו בדצמבר 1964 בפאריס היה: הניגודים בין צרפת למערב-גרמניה החריפו; ארה"ב ובריטניה התקרבו לעמדות של "שביל-הזהב", הרולד וילסון — במקום הנשיא ג'ונסון — הוא שנעשה הממריץ לבקשת פתרון-פשרה.

מחלוקת גלויה

הברית מפוצלת עתה גלויות, באשר להקמת כוח גרעיני משולב לנאט"ו, לארבע קבוצות לפחות.

● בקצה האחד של הקשת — מערב-גרמניה התובעת במרץ יצירת "כוח רב-צדדי" — מסיבות צבאיות ופוליטיות כאחד. נראה, כי רק המצביאים הגרמניים מבין אנשי-הצבא של נאט"ו, סבורים עדיין כי נחוץ באירופה כוח נוסף של טילים-לטנתי-ביניים, לעומת הרקטות הסוביטיות לטנח-ביניים, אשר לגביהן מקובל כיום כי מכוננות הן אל מטרות שבאירופה.

● שר-ההגנה של ארה"ב, רוברט מק-נמארה, ציין במועצה כי כל המטרות הסוביטיות האלה כבר "מכוסות" בשלמות על-ידי טילים ומפציצים גרעיניים אמריקאיים. בכך סתר השערות שאין לסמוך על ארה"ב כי תגן על אירופה במשבר גרעיני — והדגיש שאין הכרח לאירופה להוסיף חימוש גרעיני על אוצר-נשקו הקיים של המערב.

מטוס, ה"מיראד" IV

ברור, שדבריו נועדו בעיקר לצרפת, הבונה כוח-מחץ גרעיני משלה. לפי ההגיון צריכות הן לחול — באותו תוקף — על מידת ערכו הצבאי של "כוח רב-צדדי"; שכן הלו היה מוסיף 200 טילי "פולאריס" על "הכוח-הגרעיני" המגן על אירופה — אך בכך היה מוסיף רק "כפל" על המשימות בהן נושא כבר עתה, "פיקוד-האוויר-האסטרטגי" של ארצות-הברית.

סגל כוללי

אכן, לממשלת מערב-גרמניה הפך ה"כוח הרב-צדדי" לסמל פוליטי, לא-פחות מאשר הוא צורך צבאי — "סמל של מעמד בין-לאומי" ושל נכונות בעלות-בריתה של גרמניה לאמצה כשותפה שנה, ועל-כן הפך גם לסמל במאבק שבתוך מפלגת-השלטון בגרמניה, המפלגה הנוצרית-דמוקרטית; בין הקבוצה ה"אטלנטית", שבראשה הקנצלר ארהארד, וביחוד שר-החוץ שלו, ד"ר גרהארד שראדר — לבין ה"גוליסטים", שבראשם מישהיה שר-ההגנה, שטראוס, והם נתמכים, על-ידי הקנצלר-לשעבר, ד"ר אדנאואר; שכן ה"אטלנטיים" רואים ב"כוח רב-

צדדי" את מיטב-התשובה לטענת דה-גול כי רק בכוח גרעיני עצמאי מבחן אמתי לרבוניות לאומית.

● בקצה האחר — צרפת. אין זו בלבד שהיא מתנגדת ל"כוח רב-צדדי", אלא גם לכל הצורות של כוחות-ברית צבאיים משולבים — ולגרעיניים במיוחד. הרחיק-לכת בגילוי-הלב הרשמי מיניסטרי-החוץ קוב דה-מרז'יל, שאמר כי אי-אפשר ליצור כוח-גרעיני של הברית, היות ואין מעצמות-גרעיניות יכולות למסור נשקן, או הזכות להפעילו לזולתן.

דה-גול סבור, כי על צרפת להחזיק בנשק-הגרעיני בשליטת-היא. אך יש ידיעות כי יסכים לשיחות על תיאום בתקצאת-מטרות בין הכוח-הגרעיני של צרפת לזה של ארה"ב, לכשיהפוך זה הראשון לממשות. במיוחד מתנגד הוא להשתתפות גרמנית ב"כוח הרב-צדדי", או בכל כוח-גרעיני משולב של נאט"ו, כי הדבר יקשור ביתר הידוק אל ארה"ב את המדינה, אותה ראה כבעלת-בריתו הראשית באירופה.

שילוב - ולא ריבוי

● עמדת בריטניה, שהוגדרה בתכנית של "כוח גרעיני אטלנטי", נמסרה לכל חברות נאט"ו והוסברה על-ידי הרולד וילסון בבית-הנבחרים. לפיה, יועמד רוב נשק-הגרעיני של בריטניה לרשות ה"כוח האטלנטי", העמדה בלתי-חוזרת, כל זמן שתתקיים הברית. ההצעה שוללת קיום צייטשט מעורב-צנתים; אך אין היא מונעת בעד "איוש" מעורב של כלי-זין אחרים, כגון מפציצים או טילים-מושתי-קרקע. בעיקרו של-דבר מתכונת ההצעה לשילוב הכוחות-הגרעיניים, הקיימים כבר בארצות-נאט"ו או המוקמים-החולכים — אך לא ליצירת כוחות נוספים; כי דבר זה רואה בריטניה כבלתי-נחוץ מבחינה צבאית, בזבזני מבחינה כספית וכרוך בסיכונים מבחינה מדינית. בריטניה מקוה כי יש בתכנית זו צד אשר, עם הזמן, אפשר שיניע את הצרפתים לתמוך בה: הסעיף הקובע התיעצות משותפת (של בריטניה וצרפת) עם ארה"ב לניסוח מדיניות גרעינית — ולא רק ב"אזור-נאט"ו" אלא במרחבי העולם כולו.

*

לחצה של ארה"ב, בתמיכה למערב-גרמניה, להקמת "כוח רב-צדדי" — הוקל עתה. ג'ונסון מניח לזילסון לנסות ולהשיג מן המערב-גרמנים הסכמה לתכנית הבריטית. אך האמריקאים עודם שקועים בדאגה לגורל ממשלת מערב-גרמניה הנוכחית — ולהשפעה המפוררת על עתיד הברית-המערבית בכללותה, העלולה לצמוח מתוצאות-בחירות שתיראנה כנצחון לגוליסם. על-כן עודם סבורים כי דבר-מה בדומה ל"כוח רב-צדדי" יהיה בגדר הכרח.

ואילו וילסון "סייג", אמנם, עמדתו כלפי כוח כזה — ובתוכו, אם ייעתר להצטרף, אך למי שמשקיף מתוככי המערבולות של מועצת-נאט"ו, נראה כודאי כי מקוה הוא לפשרה שתספק את בון — ושאר-ה"ב תוכל על-כן לקבלה. אפשר ויצטרך לקבל עליו באיזו שהיא צורה, את הצי מעורב-הצותים — במסגרת תפישתו-הוא, הרחבה יותר, של "כוח גרעיני אטלנטי".

(לפי שירות-חוץ של עתון יום א' בריטי — עצמאי ורבי-השפעה)

נוה בפי שר-ההגנה לארה"ב

(במועצת-נאט"ו, דצמבר 1964)

באחרים ומושגים

● כ־40 אחוז מכלל כלי-הזינו הגרעיניים של אמריקה (לא מכלל עצמתם המקובצת — המער') — מיקומם באירופה. לשימוש שם וב"מרחב האטלנטי" של נאט"ו;

● עצמת-האש הגרעינית שבמערב-גרמניה, כשהיא לבדה — עולה יותר מפי 5.000 על זו של "פצצת-הירושמה" ב־1945 ובמספרים (פרט למה שנמצא בגרמניה):

● לארה"ב למעלה מ־800 טילים בין-יבשתיים.

● יותר מ־300 טילי "פולאריס" בצוללות.

● מאות מפציצי B-52 וכן מפציצים אחרים — אשר "מט-רות-הקדימה" לכולם הן עמדות-שיגור סוביטיות המכוונות נגד ארה"ב ואירופה.

הטיעון: אין יסוד להנחת דה-גול כי אין לאירופה לסמוך על הגבה אמריקאית מידית, "ויהי מה", במקרה של התקפה ביבשת.

הצעת הרולד וילסון "לכוח

גרעיני אטלנטי"

(בנאומו בפדלמנט ב־16.12.64)

● מפציצי V בריטיים, נושאי פצצה-גרעינית (שמספרם כ־200) פרט לאלה השמורים להתחייבויות שמחוץ לנאט"ו. כוח זה צריך להיות מורכב מארבעה יסודות:

● צי צוללות-ה"פולאריס" הבריטיות לכשתיבנה (טרם נודע מה בדיוק יהיה מספרן — אך סבורים שלא יגיע לחמש).

● מספר שוה-לפחות של צוללות-ה"פולאריס" אמריקאיות.

● בצורה כלשהי, גם יסוד שיימצא "בבעלות משותפת", שכוח-האדם שבו מעורב, ויטלו בו חלק מדינות אשר הן כיום "בלתי-גרעיניות".

ראש ממשלת בריטניה הודיע על הסתייגות מקביעת עמדה כלשהי להצעה האמריקאית על כוח גרעיני מושט ומעורב של נאט"ו — וכי אין שום התחייבות בריטית על תרומה לכוח זה, אם יוקם.

הדגש במדיניות הבריטית: — מניעת תפוצת נשק-גרעיני — "לא עוד אצבעות על ההדק! — עוד אצבעות על הנצרה!" (סיסמתו של הרולד וילסון).

...אף שהמשבר צמח מתוך ההצעה האמריקאית להקמת "כוח-רב-צדדי", אין עוד איש מבעלי-הסמכות כאן (בפריס) הטוען כי זוהי השאלה העיקרית שבמחלוקת... עמדתה של צרפת בענין נאט"ו... בתמציתה, היא כי בעוד שרצונה להוסיף ולקיים את הברית, רוצה היא עם זאת לנטוש את הארגון... — דהיינו, את כל המנגנון של השתלבות-גומלין צבאית אשר הוקם בנאט"ו בחמש-עשרה השנים האלה"...

...הסיבה הראשונה להתנגדות הצרפתית ל"כוח רב-צדדי" — עודנה אחת החשובות שבסיבות — היתה הדעה האומרת כי יצירת כוח זה, על צותיו המעורבים או המשולבים, תנציה, בגבוהה שברמות-החימוש, את שיטת ההשתלבות. אראז תתמיד גם השפעתה של תפיסת-היסוד האמריקאית; והשגת אי-תלות אירופית אמיתית, בתחום ההגנה, תהפך לדבר רחוק עוד יותר"...

...יתר-על-כן, לדברי מיניסטר בכיר אין הצרפתים רוצים כי יהיה לגרמנים אפילו חלק בכלי-זינו גרעיני מכל סוג שהוא. אין הם סבורים כי הדבר ישיב את תשוקתם של "גרמנים הרעים" לכלי-נשק גרעיניים. אדרבא, סבורים הם כי הדבר יגרה את תיאבונם"...

(מתוך כתבתו מפרס של אחד מבעלי-השם בין המסתכלים האמריקאיים בזירת-אירופה).

...עלידי דיבורו על אחריות אנגלו-אמריקאית מיוחדת, "מזרחה לסואץ" גרם מר וילסון להתר-גשות-אמת בקרב הצרפתים. אופן זה של הקצאת אזורי-השפעה, הוא בדיוק הדבר אשר לו הביעו הצרפתים כל הזמן התנגדות; והור פעתו המחודשת עתה נראית להם כדוגמה מובהקת נוספת ל"אניאופסיר-עוד" של האנגלר סכסכים"...

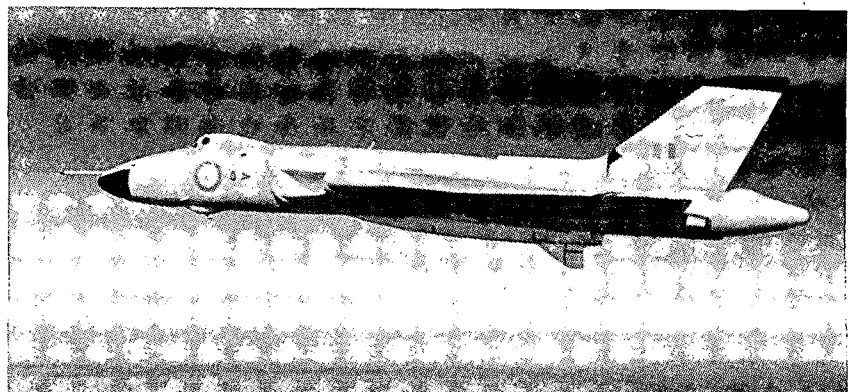
...הקשר בין ה"כוח הרב-צדדי" לבין נאט"ו הופך לרופף יותר ויותר. אם אמנם יצא מן ה"כוח-הרב-צדדי" דבר-של-מש כלשהו — ובפאריס סבורים, כמובן, שלא יהיה זה כן — כי אז יהיה זה ארגון נפרד לגמרי; והרי, לפי הגוליסטים, לכך בדיוק היתה כונת יוזמיו".

סופרו הפריסאי של בטאון המחשבה המדינית של השמרנים בבריטניה

"בתוך בריטניה — וביחוד בתוך נאט"ו — תבקש בריטניה לחזק את יסודות תלות הגומי לין. מטרתה של מדיניות זו היא לא רק לשמור על כך שהוצאות-ההגנה הבריטיות לא תהרוגנה מגבולות מתקבלים-על-הדעת — על ידי הימנעות מכפילות בלתי-נחוצה של מאמץ צי, של בריטניה ושל בעלות-הברית — אלא גם לעצור בעד התפשטות הנשק הגרעיני ולבלום את צמיחתן של נטיות גוליסטיות בקרב חברותיה של הברית. וככל שיהיה הכרח לשנות את המבנה הצבאי של הברית — הרי תכליתו הראשית של שינוי כזה הייבת להיות הפחתת מספרם של כלי-זינו, המשמשים-גירוי, שבאירופה-המרכזית.

(מתוך השבועון המדיני הראשי של תומכי ממשלת הלייבור)

מפציץ "V"

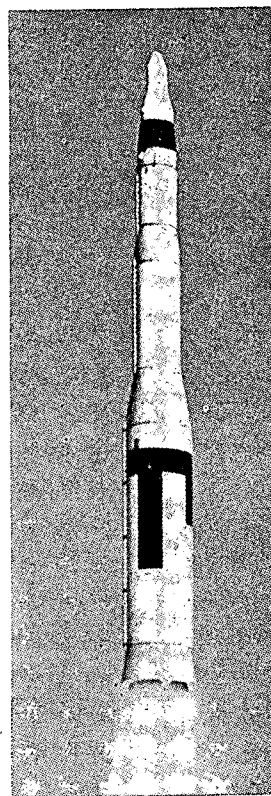

ברירות חמורות בפני בריטניה

אלסטר ביון

דניס הילי — מיניסטר-ההגנה בממשלת-ה"לייבור" החדשה בבריטניה — יתכן שנפל בחלקו אותו תפקיד בקבינט זה, אשר אין כלל להתקנא בו. רבות מדי הן הצפיות שמצפים ממנו. רבים מאוד מבין תומכי מפלגתו — ואפילו אחדים מחבריו לממשלה — מאמינים אמונה שלמה כי שיבת ה"לייבור" לשלטון תביא עמה תמורה מידית, ומעצמה גרעינית וזממת-רעות. תהפוך בריטניה למעצמה בלתי-גרעינית שוחרת-טוב, ולאמתו של דבר תהיה תמורה שכזו תלויה במדיניות של ברית-המועצות, ארצות-הברית וצרפת לא פחות מאשר במדיניותה של בריטניה. זאת ועוד: שבע שנות ויכוח בין-

לאומי על כך מי יפקח וישלוט על האסטרטגיה של נאט"ו — בקביעת קויה-מדיניות שלה, ובהכרעות-פעולה דחופות — עומדות, בדיוק עתה, להגיע לשיאן ולמשברן; כי בא ההכרח להכריע האם לקבל את דבר ה"כוח הגרעיני הרב-צדדי (המעורב)", אשר ארה"ב טור ענת ולוחצת להקמתו — או לדחות ענין זה לזמן-מה — או אף לדחותו מעיקרו. כן יופעל על מיניסטר-ההגנה החדש לחץ חזק מאוד כי יקצץ בהוצאות ההגנה, או שלפחות ימנע בעד כך כי תעלינה, כמצופה, עד ל-2,400 מיליונים ל"ש בשנת הכספים הקרובה. לכאורה היו שתי דרכים בהן יכול היה להשיג קצוץ, או צמצום כזה — ושתיהן נעולות-מראש בפניו האחת היא — צמצום ההתחייבויות שנושאת בהן בריטניה במרחב אשר "ממזרח לסואץ" — קרי, בעיקרו, מרחב האוקיינוס ההודי, מעדן ודרום-ערב ועד סינגפור ומאלזיה (זה, אשר

טיל בליסטי בין-יבשתי "מיניוטמן".

לגביו מודה ראש-הממשלה הרולד וילסון עצמו: "מאנשי מורחה לסואץ הרגיז" — המערב). זהו המרחב — החיני כל-כך. בשני קצותיה, לבריטניה מבחינות כלכליות ואחרות, בו מוצא שלישי מתקציב-ההגנה הכולל. ואילו הדרך השניה היא צמצום חמור בתכניות המחקר והפיתוח — אותן תכניות אשר קיצוץ בהן עלול לגרום לחוסר-עבודה בתעשיות-המטוסים הבריטיות; והרי אין זה מן הדברים אשר ממשלת-פועלים יכולה בנקל ללכת לקראתם.

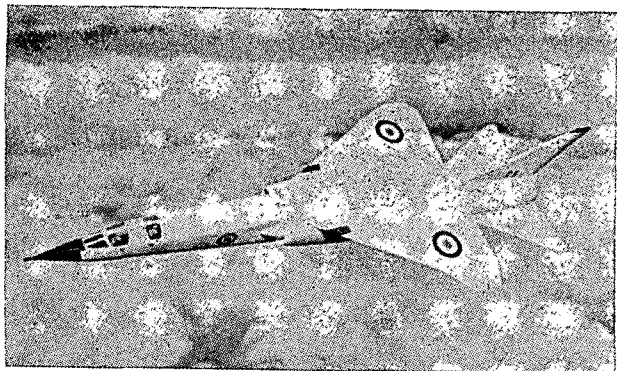
אכן, להגבלת הוצאות-ההגנה וייצובן נראות רק דרכים כאלה אשר תהינה כרוכות ביצירת מגע ויחסים קרובים עוד יותר בין ארצות-הברית ובריטניה — שתי ארצות אשר נשיאה של

האחת וראש-הממשלה של השניה טרם גמרו, כנראה, אומר בלבם בשאלה עד כמה יוכל אחד מהם לשים מיבטחו ואמונו בשני. ואף זה איננו, אולי, בדיוק מאותם הדברים להם התפללו וקיוו רבים מאלה אשר עמלו לעלית ממשלת-ה"לייבור" לשלטון.

ברור: הממשלה החדשה תצטרך להקדיש הרבה מאוד מזמן דיוניה ושיקוליה לשאלות הגנה — בין שהדבר ינעם למיניסטר-הטכנולוגיה שבה ובין אם לא ינעם לו; כי לרוע-המזל עלתה ממשלה זו לשלטון בעת שבה ספק אם ניתן להשיג התקדמות-ממשית בתחום הסכמי פיקוח-נשק-הדדי — התקדמות כזו שתהיה דיה כדי לאפשר הטלאת טלאים בבעיות העומדות-להכרעה בשדה-ההגנה; אף שיתכן ואוירת ה"התפריקות-ממתח" ביחסים שבין הגושים תוסיף להתקיים. אפשר כי אלה אשר היו חותמיה-המקוריים של ה"חוזה לאיסור-ניסויים" משנת 1963 (דהיינו — ארצות-הברית, ברית-המועצות, בריטניה) יגיעו בעתיד הקרוב לידי דעה כי יש ביכולתם להרחיב את ההסכם ההוא גם על ניסויים שמתחת לפני-ההקרקע. ברם, דבר אחד התברר דיו עוד בטרם יצא חרוש-צ'וב (זמן-מה לפני שקרה הדבר לסר אלק בריטניה) אל-מחוז לתחום האחריות השלטונית — ההכרח להימנע מניתוק-קשרים גמור עם סין מגביל את חרותה של ברית-המועצות להגיע להסכמים מרחיק-לכת עם המערב בתחום פיקוח-נשק-הדדי. ספק רב הוא אם יביא הניסוי הסיני בפיצוץ פצצה-אטומית (שלעת עתה הנו סמליל-למדי) לידי הפיכה גמורה, בשנה-שנתיים הקרובות, של מצבים-קיימים בהיערכויות בין-לאומיות של מדינות; אך מבלי שתתרחש הפיכה מעין-זו, נראה כי המאמצים והניסיונות שיעשו בועידת-פירוק הנשק שבג'נבה יתנהלו לאטם ובקושי-רוב; הגורמים שילחצו על מוסקבה לא יספיקו בשביל להניעה שתאמץ להשיג הסכמי פיקוח-נשק, ואילו הצורך של רוסיה להוסיף ולקיים לעצמה מאחז כלשהו במחנה האנטי-מערבי שבאסיה יביאה לידי המשכת תמיכתה ביריב הפעיל ביותר של בריטניה — באינדונזיה. ואם ינסה ראש-הממשלה להשתמש בקשרי-המגע הרחבים, אשר ישנם לו במוסקבה, על מנת להחזיר לתחיה את הדו-שיח הסובייטי-מערבי — כי אז יסתכן הוא באפשרות שהדבר יעורר יחס עוין בושינגטון ובבון, אשר ישבש את קו-המדיניות שיש בדעתו לנקוט בעניני נאט"ו.

מדיניות זו — בסוגיית נאט"ו — אין ספק כי תזכה בזמן הקרוב בקדימות-ראשונה; ולא רק משום שראש-הממשלה מתכוון כנראה לנהוג כפי העצה היעוצה מפי לורד אטלי — (מי שהיה אחרון קודמיו כראש-ממשלה לייבוריסטי): להקדים להחליט בשאלות הגדולות, העיקריות, מבין אלו העומדות לפניו, מחמת כך שלרוע-המזל לא נותר לו אלא פרק-זמן קצר בו יכול הוא לשכנע את ג'ונסון, נשיא ארה"ב ואת ארהארד, ראש ממשלת גרמניה, כי ימתינו לעת עתה וימנעו

* תפקיד חדש, המופנה בעיקרו כלפי צרכי הפנים של בריטניה, ולעיתות-שלום, אך העשוי להיות מושפע מכל הדגשה של תביעות בטחון, וממאמץ מוגבר לסיפוקן. מכהן בתפקיד פרנק קאזינס, מן הבולטים שבמנהיגי האיגוד-המקצועי, אשר הופעתו, בשנים האחרונות, בוירה המדינית היתה קשורה בסיסמאות, "אנטי-גרעיניות" חריז פות ובמגמה כללית ל"הצנע-לכת" בחימוש — העטר.

מטוס ה-2 "TSR"

שלא מן-הנמנע כי עומד הוא עתה על סף התמודדות לוחמניות-יותר עם סין?

ורבות הן הבעיות העומדות בתחום הצבאי שיש להכריע בהן. הצבא זקוק לתוספת כוח-אדם**; אשר לצי — הכרחי לשקול-מחדש את ההחלטה להתחיל בבניית נושאת-מטוסים גדולה נוספת, שתשרת באוקינוס-ההודי. תכניותיו של גוליאן אמרי, מי שהיה מיניסטר-חיל-האוויר, ואח"כ שר-התעופה בממשלות השמרניות של מק-מילן ויום, בענין פעילות ברי-טית בתחום החלל — צריך שתבחנה עתה בחינה מדוקדקת; ואשר לחיל-האוויר — הכרחי עתה להחליט החלטה האם לייצר בכל-זאת את מטוסי ה-2 "TSR", על אף כל הזלזולים אשר הערימו על מטוסים אלה נואמי ה"לייבור" בעת היותם באור-פוזיציה — או, אם לא, להשלים עם כך שכל הוצאות הפיתוח העצומות שהושקעו בדגם-מטוסים זה תרדנה כליל לטמיון. אכן, אלו הן בעיות קשות וסבוכות; ובין שתפתרנה לצד זה או לצד אחר, אין שום ריוח פוליטי צפוי מפתרון לממשלה אשר תכריע בהן.

* אכן זהו מרחב, שנודעת לו חובה מהכוחות-המוזיגים הבריטיים באותה מידה עצמה בה שנואה עליהם שהיחם בגרמניה.
** מצבה של בריטניה — לנוכח אי-מילוי מכסתה בגייסות-שדה שבגרמניה והמחסור בגייסות (וביחידות) אף לתפקידים כגון אלה שבקפריסין, בעדן ובמאלוזיה — הוא באמת מצב דחוק ביותר.
*** ראה סקירה מפורטת ב"מערכות" חוב' ק"ס: "טכנולוגיה ובטיחון — עמ' 8 — המערב".

מלהקים את מ"כוח הגרעיני המעורב"; או שבו, בפרק-זמן קצר זה, יכול הוא להחליט סופית על הצטרפות אל כוח זה. לחצן של ההתפתחויות המתרחשות עתה באירופה על ממשלת בריטניה הוא רב דוחק מכדי שתוכל לטפח בקרבה כל אשליה שהיא, כאילו יכול "היחס המיוחד" בינה לאמריקה לשמש תחליף לקביעת מדיניות משלה בבעיות אירופה. ברם, לגבי מעמדה ותפקידיה של בריטניה במזרח יש לשאלת יחסה של ארצות-הברית חשיבות חיונית. בכל הנוגע להתחייבויותיה של בריטניה "במרחב שמעבר לסואץ", ניצבת ממשלתה בפני מבחן קשה מאוד של "כושר-שיפוט" — עד כמה מהימן הוא קשר-היחסים האנגלו-אמריקאי, ועד כמה אפשר לסמוך עליו. ארצות-הברית חדלה מללחוץ כי בריטניה תעמיד מכסה גדולה יותר של כוחות-קרקע באירופה — על יסוד הנחה-מוסכמת כי ה"קהילה-הבריטית" תשא בעול ה"התמודדות" שעורכת אינדונזיה נגד מאלוזיה, מבלי להזדקק לעזרה אמריקאית. אין כל חשש כי ממשלת-ה"לייבור" תסתלק מסידור זה; אדרבא, החשש עלול להיות כי בשבילה יתגלה תפקיד השוטר באוקיינוס-ההודי כתפקיד מושך ומפתה מדי*.

הקוץ שבאליה תהיה כאן השאלה כיצד תוכל בריטניה לשאת למעשה בעול מדיניות דרום-אסינית פעילה. הדרך הנעוצת ליצירת אפשרות כזו יכולה להיות ההחלטה לארגן מעתה את נתיבי-האספקה שלה אל המזרח-הרחוק על יסוד חדש: מבר-י-טניה מערבה, דרך ארצות-הברית והבסיסים האמריקאיים שבאוקינוס השקט. אילו עשתה כך — אזי יכולה היתה להתחיל בהסתלקות מאותן ארצות קנטרניות או סחטניות שבהן שוכנים הבסיסים הבריטיים שבנתיב המוליך-מזרחה: מלטה וקפריסין, לוב וסודאן, הפדרציה של עדן ודרום-ערב וכן דרום-אפריקה (בשל בסיס-הצי בסאימונסטאון). מעשה כזה היה מקטין את הוצאותיה של בריטניה, מרחיב את חופש-הפעולה שלה באפריקה — ועושה אפילו לאפשרי פתוח מדיניות נבונה כלפי מצרים. אלא שהדבר חייב היה להתבסס על כושר-שיפוט כזה שאפשר יהיה לפסוק כי קויה-מדיניות הנקוטת במזרח-הרחוק על-ידי האמריקאים והבריטים עולים תמיד בקנה אחד. בימים הרחוקים בהם שלטה בארצות-הברית ממשלת "גבולות חדשים" — ימיו של קנדי — יש לשער כי ה"לייבור" היה מקבל עליו הסתכנות זו. הירגיש יכולת לעשות כן, כאשר דבר לו עם שלטון חדש בארצות-הברית — שלטון,